

Інноваційне підприємство - форма реалізації інтелектуальної власності

А. Є. АЧКАСОВ

Харківська національна академія міського господарства

Перехід до ринкових відносин, процеси реформування економіки в Україні свідчать, що в численних програмах перетворень невинувато мало місця займають питання використання інновацій як засобу та стимулу підприємництва. Тим часом, реформування відносин власності, роздержавлення та приватизація обумовлюють зростання різноманітності форм господарювання, методів організації економічного життя. Це є свідченням не тільки зміни співвідношення між різними формами власності, а й появи принципово нових її форм.

Перше місце серед цих форм посідає інтелектуальна власність. В сучасних умовах сама ця власність відображає складність відносин власності, що виникли та розвиваються разом з новітнім технологічним способом виробництва, утворюючи для його функціонування конкретну соціально-економічну форму. Неспроможність суспільства забезпечити інтенсивний розвиток новітніх технологій, наукових та організаційно-управлінських розробок зумовлює низьку ефективність реформ, відторгнення від економіки науково-технічної активності населення.

Особливого значення пошуки ефективних форм реалізації інтелектуальної власності набувають для України, в якій склалася парадоксальна ситуація: значний інтелектуальний потенціал аж ніяк не впливає на темпи економічного зростання, співіснує з надвитратним і неефективним виробництвом.

Серед безлічі різних видів інновацій (наукових, технологічних, організаційних, управлінських, соціальних) провідне місце займають науково-технічні нововведення, які перетворюють у виробничу практику найновіші наукові ідеї.

Втілення у практику інновацій дозволяє збільшити обсяг виробництва, реалізації, підвищити прибутковість та конкурентоздатність, прискорюючи

появу на ринку якісно нових видів продукції. Нагальна потреба в постійному оновленні продуктів і технологій змушує розвивати наукові та проектні розробки, підпорядковувати виробничу діяльність підприємства прискоренню інноваційних процесів. Тим самим наука, техніка, виробництва, інші сторони діяльності породжують інновації та використовують їх.

Інновацію доцільно розглядати як процес, що об'єднує в собі науку, техніку, підприємство й менеджмент в єдину систему нововведень із специфічними властивостями та закономірностями. До останніх слід віднести високу затратність нововведень, значний рівень ризику та відсотка невдач, висока прибутковість у разі успіху, пускова ланцюгова реакція, дискретний характер інноваційного процесу. Цей процес може бути представлений як послідовність чотирьох фаз: зародження, освоєння, поширення, зрілості. Так, фаза зародження науково-технічної ідеї характеризується двома властивостями: мати новизну та постійну ринкову потребу в продукті або технології, в яких матеріалізується сама ідея. За цих умов особливу роль відіграє кваліфікований і творчий підхід до управління інноваційним процесом. Він полягає в одержанні і комерціалізації винаходу, нових технологій, продуктів, рішень виробничого, фінансового або управлінського характеру та інших результатів інтелектуальної діяльності.

Розвиток відносин інтелектуальної власності обумовлений поширенням ринкових відносин, формуванням ринку новинок, який входить складовою частиною в товарний ринок. Поява ринку новинок пов'язана з тим, що просте накопичення інтелектуальних продуктів у будь-яких масштабах автоматично не втілюється в інноваційний процес. Передача інтелектуальних продуктів від однієї фази інноваційного процесу до іншої потребує значних зусиль підприємців, ефективного функціонування посередницьких структур.

Комплексний характер державного регулювання інноваційного підприємництва має включати концептуально-законодавчий, інституціонально-організаційний та фінансово-кредитний напрямки.

